

Mateja Ivič,
Osnovna šola
Pohorskega odreda
Slovenska Bistrica

Poučevanje prvošolcev na daljavo

IZVLEČEK: V šolskem letu 2020/2021 so bili učitelji po samo dveh mesecih poučevanja v razredu postavljeni pred nov izziv. Zaradi epidemije so bili primorani ustaljene oblike poučevanja zamenjati za poučevanje na daljavo od doma. Takšna oblika poučevanja je lahko velik izziv tako za učitelje kot tudi učence, saj se morajo prilagoditi čisto novemu načinu poučevanja in učenja. V prispevku je predstavljeno izobraževanje na daljavo v 1. razredu osnovne šole. Opredeljene so nekatere oblike in metode dela ter izzivi, s katerimi so se učitelji soočali pri poučevanju. V prispevku so predstavljene dejavnosti pri izobraževanju na daljavo z načini uporabe sodobnih učnih sredstev in raznolikih metod ter ustreznimi pristopi usvajanja ciljev učnih načrtov.

Ključne besede: izobraževanje na daljavo, prvi razred, poučevanje, metode in oblike dela

Teaching Year 1 Pupils at a Distance

Abstract: In the 2020/2021 school year teachers were confronted with a new challenge after only two months of teaching in the classroom. Due to the epidemic, they were forced to swap their established forms of teaching for distance teaching at home. This form of teaching can pose a great challenge for the teachers and the pupils because they have to adapt to a whole new way of teaching and learning. The article presents distance education in Year 1 of primary school. It defines some of the forms and methods of work, and the challenges faced by teachers when teaching. The article presents activities during distance education and ways of using modern teaching aids, diverse methods, and suitable approaches to meeting the curricula objectives.

Keywords: distance education, Year 1, teaching, methods and forms of work

Uvod

V letu 2020 je bila v mesecu marcu pri nas potrjena prva okužba z novim koronavirusom. Zaradi hitrega širjenja je Vlada RS 12. 3. 2020 razglasila epidemijo na celotnem območju Republike Slovenije. Zaprle so se vzgojno-izobraževalne ustanove in učitelji smo se soočili z novim načinom poučevanja – poukom na daljavo. Prvi val epidemije je trajal 12 tednov. Kmalu po začetku novega šolskega leta 2020/2021 pa je Vlada RS zaradi naglega povečanja okužb znova razglasila epidemijo in 18. 10. 2020 so se spet zaprle vse vzgojno-izobraževalne ustanove.

Učitelji smo v času epidemije morali prilagoditi način poučevanja in metode ter oblike dela.

Ob drugem valu epidemije naju je z vzgojiteljico čakal poseben izziv – poučevanje prvošolcev na daljavo. Prvošolce sva imeli možnost spoznavati le slaba dva meseca.

Že pri prvem srečanju najinega načrtovanja vzgojno-izobraževalnega dela sva se strinjali, da bo potreben vsakodnevni stik s prvošolci. Učenci morajo kljub temu da se šolajo na daljavo, imeti vsakodnevni stik z učiteljico in vzgojiteljico, dobiti ustrezno sprotno povratno informacijo, razvijati rutine in medvrstniške odnose. Odločili sva se za vsakodnevni jutranji krog, ki je trajal eno šolsko uro. Glede na to, da je koncentracija otrok v tem starostnem obdobju kratkotrajna, sva se zavedali, da bo treba izbirati med raznolikimi metodami in oblikami poučevanja, če želiva delo na daljavo izpeljati na zanimiv način.

Izzivi poučevanja na daljavo v 1. razredu

Vstop v šolo je za vsakega otroka pomembna prelomnica in v tem razvojnem obdobju lahko predstavlja stres. Otrok vstopa v novo okolje, spoznava nove ljudi in se sooča z novim načinom dela.

Pred pričetkom dela na daljavo sva imeli z vzgojiteljico dva meseca možnost spoznavati učence, jih opazovati pri delu in prepoznavati individualne razlike med njimi. V tem času so pokazali precejšno motiviranost in pripravljenost na delo. Hitro so se prilagodili novemu okolju ter z zanimanjem pridobivali nove izkušnje, znanja in spretnosti.

Po dveh mesecih šolanja se je zaradi epidemije pričelo šolanje na daljavo. Ob pričetku pouka na daljavo sva se z vzgojiteljico soočali z mnogimi strahovi. Porajala so se nama vprašanja: Bodo prvošolci lahko sprejeli tak način poučevanja? Bo poučevanje dovolj uspešno? Bodo učenci motivirani? Ali bova uspešno sodelovali s starši? Bodo otroci imeli dovolj koncentracije? Bodo sodelovali v jutranjem krogu?

Pri tem naju je skrbel tudi socialni vidik, saj so učenci komaj začeli razvijati odnos z nama in ostalimi učenci ter razvijati pripadnost razredu.

Čeprav sva bili sprva negotovi, se je kmalu pokazalo, da sva s skupnimi močmi bili kos tudi zahtevnemu izzivu kot je pouk na daljavo s prvošolci.

Timsko načrtovanje pri delu na daljavo

Poučevanje prvošolcev že samo po sebi zahteva dobro načrtovanje. Kubale (1999) poudarja, da je od načina in kakovosti učiteljevega načrtovanja učnega dela odvisen uspeh učencev.

Z vzgojiteljico sva si prizadevali, da bi bilo tudi poučevanje na daljavo uspešno, zato sva se načrtovanja vzgojno-izobraževalnega dela lotili skrbno in natančno. Vedeli sva, da morava poučevanje prilagoditi trenutnim razmeram in da se bova pri delu srečevali z različnimi izzivi, kot so slabša motivacija za učenje, slabša koncentracija in pripravljenost na šolsko delo, različne sposobnosti učencev in tudi različni pogoji za delo v družinskem okolju. Kljub izzivom pa sva želeli, da bi prvošolce vodili do znanja na zanimiv in privlačen način. Vedeli sva, da bova morali prilagoditi načine in oblike poučevanja ter metode dela.

Najprej sva delo na daljavo načrtovali tako, da sva si naloge razdelili po predmetih. Vsak dan sva se na timskem srečanju dogovarjali o poteku dela in o morebitnih težavah. Prisluhnili sva si ter si izmenjevali mnenja in ideje. Menim, da je bilo dobro sodelovanje ključnega pomena za dobro in kakovostno izpeljan pouk.

Že Čuk (1996) je poudarjal, katere zahteve so potrebne za dobro in kakovostno sodelovanje v timu, med drugim tudi:

- izkazano zanimanje za to, kaj ima povedati vsak član skupine,
- sodelovanje med člani skupine,
- sprejemanje novih idej in mišljenj,
- dopuščanje drugačnih mnenj, ki so v nasprotju z želenimi ali pričakovanimi, brez reakcij ...

To sva poskušali udeležiti tudi sami tako pri skupnem načrtovanju kot tudi pri skupnem izvajanju pouka na daljavo.

Načrtovanje in izvajanje pouka na daljavo v 1. razredu

Ker imajo otroci v tej starostni skupini kratkotrajno koncentracijo, ker sami težje delajo z besedilom in ker niso večji uporabe različnih učnih virov, sva poleg razlage uporabljali tudi veliko slikovnih predstavitev in video razlag vsebin. Vsakemu predmetu sva namenili nekaj časa, ki sva ga sproti prilagajali.

Pri slovenščini smo pred obravnavo črk razvijali predopismenjevalne zmožnosti (vidno razločevanje, slušno razločevanje in razčlenjevanje, grafomotorika, orientacija na telesu, v prostoru in na papirju, drža telesa in pisala ipd.). Pri nalogah so učenci vadili tudi koordinacijo oko – roka in koncentracijo.

Dejavnosti, s katerimi sva razvijali predopismenjevalne zmožnosti:

1. Vidno razločevanje – s pomočjo PowerPoint predstavitev so učenci opazovali sličice in iskali podobnosti in razlike.

2. Poimenovanje sličic – učenci so si ogledali sličice predmetov in jih poimenovali. Pri tem sva lahko spremljali tudi njihov govorni razvoj in besedni zaklad.
3. Slušno razločevanje – učenci so poslušali besede in zaploskali, kadar so slišali določen glas v besedi.
4. Glaskovanje – učenci so glaskovali besede, s katerimi so poimenovali predmete na sličicah. Število glasov so določili tako, da so za vsak slišani glas pokazali prst na roki (ali nastavili barvico na mizo) in v zvezek pobarvali toliko okenc. Pri delu sva izbrali individualiziran pristop ter upoštevali njihovo predznanje in zmožnosti. Učenci, ki so nalogo opravili hitreje in so poznali že črke ter njihov zapis, so imena predmetov zapisali v zvezek. Naloge sva preverjali tako, da so nama učenci pokazali zvezek ali pa vklopili mikrofona in povedali rešitev.
5. Določanje glasu v besedi – učenci so povedali, kje v besedi slišijo določen glas. Če so slišali glas na začetku besede, so dvignili rdečo barvico, če so slišali glas na koncu besede, so dvignili zeleno barvico. Če pa so slišali glas nekje na sredini besede, so dvignili rumeno barvico.
6. Grafomotorika – že od začetka šolskega leta sva učence navajali na natančno barvanje in jih opozarjali na pravičen prijem pisala ter pravilno držo telesa.

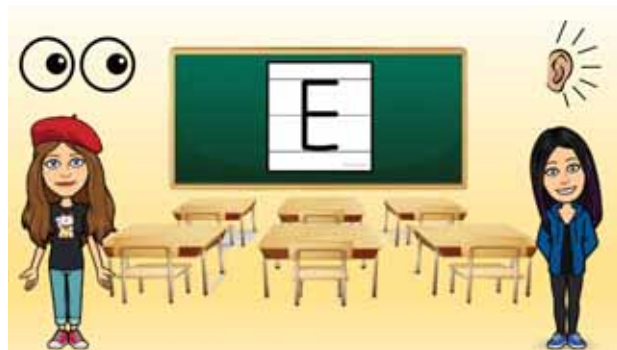
Pri spoznavanju črk so si učenci pred njihovim zapisom najprej ogledali posnetek pravilne poteznosti pisanja. Učenci so nato vadili pisanje črke najprej s prstom po zraku in po mizi, nato pa na papir in v zvezek. Spremljanje poteznosti, drže pisala in pravilnega sedenja je pri delu na daljavo težje opazovati, zato sva bili bolj pozorni na obliko in natančnost zapisa črk, razmik med črkami ter orientacijo na papirju.

Delo bi zagotovo lažje potekalo v razredu, saj delo preko računalnika nikakor ne more nadomestiti neposrednega pristopa k učencu.

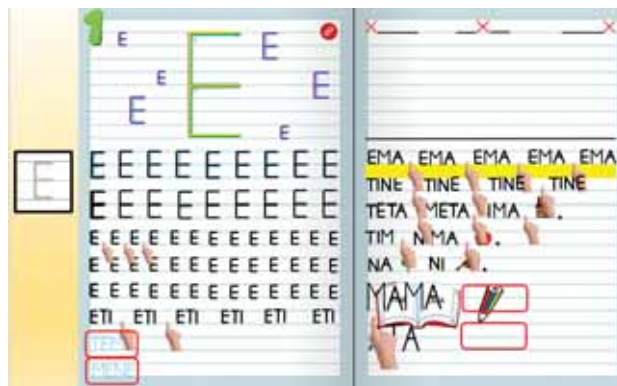
Pri matematiki so učenci pred obravnavo števil razvijali številske ter količinske predstave. S pomočjo PowerPoint predstavitev, ki sva jih pripravili, so učenci preštevali predmete na slikah, natančno opazovali množice in poimenovali njihove člane ter določali število članov v množici. Pri tem sva bili pozorni, da so uporabljali izraze več, manj, je enako. Pri štetju so učenci nastavljeni barvice ali kocke in pokazali določeno število prstov. Pri tem sva bili pozorni, da so uporabljali izraze več, manj, je enako. Pred zapisom števil sva jim s pomočjo posnetka pokazali pravilno poteznost. Učenci so zapis števil vadili najprej s prstom po zraku in mizi, nato pa po večjem papirju in v zvezek. Učence sva sicer opozarjali na pravilno in natančno zapisovanje, kolikor nama je dopuščalo okolje na daljavo.

Obravnavi črk in števil sva torej namenili nekoliko več časa. Pri poučevanju sva veliko uporabljali PowerPoint predstavitev in video razlag. Še posebej PowerPointove predstavitve so se izkazale za izjemno priljubljen primer dobre prakse. Pri poučevanju sva se trudili, da snov podajava na zanimiv način in z jasnimi ter konkretnimi navodili za delo.

Tistim učencem, ki v jutranjem krogu niso bili prisotni, sva razlago posneli, da so si jo lahko pogledali tudi v popoldanskem času (Učimo se – 1. razred, 2020). Pri tem je bilo pomembno tudi vsakodnevno sodelovanje s starši, ki sva jim pošiljali tudi učno gradivo. Ker je pozornost učencev pri pouku na daljavo naraščala z uporabo slikovnega gradiva, zvoka in animacije, sva pri PowerPoint predstavitev skušali na čim bolj nazoren način predstaviti učno vsebino. Predvsem pa je bilo pomembno tudi to, da otroci pridobivajo občutek, da napredujejo, da dosegajo uspeh in da ohranjajo pripadnost skupini. Hitro se je pokazalo, kako samostojni postajajo in kako večji so pri uporabi tehnologije.

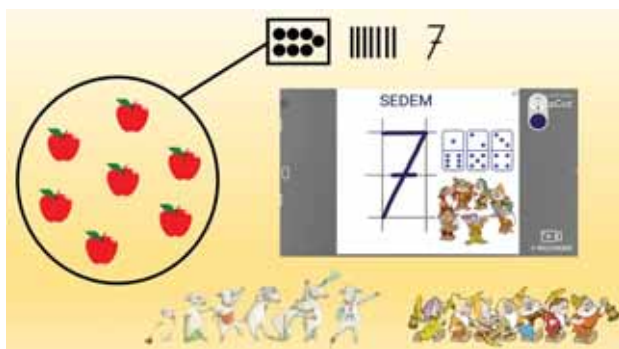

Slika 1: Primer pripravljenega gradiva (PPT) za poučevanje velike tiskane črke. (Vir: https://www.youtube.com/channel/UC-HXlIoF7YNtDXb_EQYf9cw/videos)

Slika 2: Zapis v zvezek. (Vir: https://www.youtube.com/channel/UC-HXlIoF7YNtDXb_EQYf9cw/videos)

Strinjali sva se, da morava pri otrocih spodbujati tudi gibalni razvoj, zato sva vsakodnevno izvajali športne naloge in v pouk vključevali vmesne, sprostitvene

Slika 3: Obravnava števila 7. (Vir: https://www.youtube.com/channel/UCHXlioF7YNtDXb_EQYf9cw/videos)

dejavnosti, kot so plazenje, lazenje, skakanje in poskakovanje, tek na mestu, dvigovanje ipd. Učenci so se tako že med poučevanjem lahko razgibali in se sprostili. Druge športne dejavnosti so učenci izvajali po jutranjem krogu, dokaze o učenju pa sva pridobili s pomočjo fotografij, ki so nama jih poslali starši.

Slika 4: Poučevanje športa. (Vir: https://www.youtube.com/channel/UCHXlioF7YNtDXb_EQYf9cw/videos)

Želeli sva, da učenci nekatere vsebine spoznavaajo tudi izkustveno, zato sva predvsem pri spoznavanju okolja vključevali dejavnosti, ki so jih opravili neposredno v naravi, o delu pa so nama poročali v jutranjem krogu. Pri tem sva dosegli tudi to, da so spontano otroško raziskovali svet okoli sebe. Naloge so bile usmerjene v opazovanje okolja, ki nas obdaja, in v odkrivanje narave. Želeli sva, da se učenci naučijo uporabljati vsa svoja čutila in delajo s konkretnim materialom.

Pri spoznavanju jeseni so učenci opazovali drevesa v njihovi okolici, si naredili zbirko listov in lubja in opazovali živali v naravi. Vsebine so bile medpredmetno povezane z matematiko, saj so pri delu razvrščali in urejali. Kar nekaj predmetov, rastlin in tudi živali so

otroci prinesli v jutranji krog, kjer smo si jih skupaj ogledali in se o njih pogovarjali.

Pri obravnavi vremenskih pojavov so otroci z zanimanjem opazovali vreme in postali pozorni na vremenske spremembe, o katerih smo se pogovarjali v jutranjem krogu. Pred pričetkom pouka smo določili tudi vremenski znak, ki sva ga prikazali na ekranu.

V jutranjem krogu sva večkrat prebrali tudi zgodbe z ekološko vsebino. Osnovni cilj prebiranja ekoloških zgodb je bil ozaveščanje o okoljski problematiki in spoznavanju pojmov eko, ekologija, eko šola, recikliranje, ločevanje odpadkov in onesnaževanje. Po branju smo se o problematiki pogovarjali, učenci pa so predlagali svoje rešitve.

Slika 5: Izkustveno učenje. (Vir: https://www.youtube.com/channel/UCHXlioF7YNtDXb_EQYf9cw/videos)

Sklep

V preteklem letu smo se učitelji srečali z novim načinom poučevanja – delom na daljavo. Čeprav se nam je ta oblika poučevanja nekoč zdela nemogoča, smo se nanj kmalu prilagodili. Kljub temu da smo se na poti srečevali z mnogimi težavami, nam je poučevanje na daljavo ponudilo številne priložnosti in nove rešitve. Prilagodili smo oblike in metode dela, se soočali z lastnimi strahovi, spoznavali otroke na drugačen način in razvijali digitalne kompetence ter preizkušali uporabo različnih aplikacij in orodij. Čeprav pouk na daljavo ne more nadomestiti pouka v razredu, smo v tem času postali bolj prilagodljivi in povezani, kar je zagotovo ena izmed prednosti poučevanja na daljavo.

Viri in literatura

Čuk, M. (1996). Vloga tima pri reševanju problemov. *Defectologica Slovenica*, 4 (1), str. 73–76.

Kubale, V. (1999). *Sodobno oblikovanje učnega procesa*. Piko's Printshop.

YouTube (2020). Učimo se – 1. razred. Pridobljeno s https://www.youtube.com/channel/UC-HXlioF7YNtDXb_EQYf9cw/videos